

34.

Dobó Kálmánné:

Miértek és hogyanok

A fejlesztő pedagógia múltja, jelene és ...

Gyermekkorom óta izgattak a miértek. Mindennek racionális okát kerestem, nyugtalanítottak a rejtve maradt titkok, kérdések. Talán ez vezetett a gyógypedagógia felé. Hogyan, miért alakulnak ki és mi az oka a testi-lelki sérüléseknek. Kezdő gyógypedagógusként újabb miértekkel találkoztam. Miért küzdenek a jó intelligenciájú gyerekek olvasási, írási nehézségekkel. Bár a diszlexia fogalmát 1960 óta ismerjük, de széleskörben az 1990-es évek Meixner tanfolyamai eredményeként vált ismertté. Ez vezetett a fejlesztő pedagógia felé. Hogyan segíthetnék a tanulási zavaros gyermekeknek, akiknél vivő tünetként jelentkezik a diszlexia?

A probléma pszichikai okainak feltárásával Porkolábné dr. Balogh Katalin és kutatócsoportja foglalkozott (ELTE). 1980-1989 között megfigyeléseket végeztek e célból Budapesten a IV. kerületi Aradi úti óvodában. Megállapításaik szerint a tanulási nehézségek hátterében mindig az egyenlőtlenül fejlődő képességeket lehet felfedezni.

Ennek megfelelően preventív képességfejlesztő programot dolgoztak ki az óvodások számára, amelynek eredményességét az iskolai bevételek igazolták (Porkolábné 1987).

A szakmaiság megkívánja, hogy itt említsem meg Meixner Ildikó nevét, aki a '90-es években kapott lehetőséget arra, hogy elindítsa hiánypótló tanfolyamait. Meixner Ildikó kutatásait sokkal előbb kezdte. Felméréseket végzett a fővárosi kerületek helyzetéről, logopédiai ellátottságáról. Az ő kezdeményezésére indultak el a logopédiai osztályok, tagozatok, iskolák, ahol a diszlexiás gyermekek speciális megsegítéssel tanulhatnak. Örömmel mondhatjuk, hogy kerületünkben - logopédus kollégáimnak köszönhetően - logopédiai osztályoknak is helyet ad az Eötvös Loránd és az Ady Utcai Általános Iskola.

Országos ismertséget akkor kapott, amikor kidolgozott diszlexia prevenciók módszerét óvónők, tanítók, fejlesztő pedagógusok, gyógypedagógusok elsajátíthatták. A módszer aprólékossága, pszichológiai megalapozottsága, nyelvi sajátosságainkhoz való igazodása igen hatékonynak bizonyult.

Mindkettőjük munkássága olyan mérföldkő a tanulási zavaros gyermekek oktatása terén, amely csak tiszteletet és köszönetet válthat ki követőikből. Engem is személyiségük, egyéniségük, hitük ösztönzött arra, hogy ezt a szép munkát a XVIII. kerületben elkezdjem. Végiglátogattam a kerület iskoláit és óvodáit, tájékoztam a veszélyeztetett, illetve tanulási zavaros gyermekek helyzetéről. Érdeklődő látogatásomkor az önkormányzat illetékesei és az iskolaigazgatók is megerősítettek abban, hogy nagyon sok a tanulási zavaros gyermek. Az elgondolásomat - hogy minden iskolában fejlesztő pedagógus dolgozzon - jónak és hasznosnak ítélték; szervezési és finanszírozási gondok akadályozták a kivitelezést.

Kerületben elsőként lépett a Kandó Téri Általános Iskola, felismerve a probléma fontosságát. Az 1996-os tanévben - az iskolai költségvetés terhére – mint fejlesztő pedagógust alkalmazott. Az ezt követő sorozatos előadások, kerületi és fővárosi bemutatók megtették hatásukat. Az iskolaigazgatók kérésére 2000-ben az önkormányzat fejlesztő pedagógiai státuszokat létesített. Örömmel mondhatom, hogy azóta minden általános iskolában megfelelő végzettségű szakember segíti a rászoruló tanulókat. Példamutató volt kollégáim szakmai elkötelezettsége. Időt, energiát, anyagi áldozatot nem kímélve folyamatos továbbképzésekkel szerezték meg a megfelelő szakmai ismereteket.

1998-ban a Pedagógiai Intézet munkatársa lettem. Így lehetőségem nyílt arra, hogy lelkes kolléganőim újabb továbbképzési kéréseinek eleget tegyek. Tanfolyamot indítottunk diszlexia-diszgráfia-diszkalkulia témakörében. Előadónk dr. Meixner Ildikó és Adorján Katalin, Dékány Judit, Lakatos Katalin, dr. Gósy Mária voltak. Óvónők, tanítók, fejlesztő pedagógusok, napközis kolléganők tanultak tőlük. A hasznos tapasztalatokat és az értékes tanácsokat beépítik mindennapi pedagógiai munkájukba. 2007-ben a költségvetési törvény megváltozása miatt munkajogiilag a Nevelési Tanácsadóhoz kerültek az iskolai fejlesztő pedagógusok. Ez szervezeti és személyi változásokkal járt, de többnyire a saját iskolánkban végezhetjük terápiás tevékenységünket.

A mögöttünk lévő évek megérik a részletesebb visszatekintést, mert ez az előretekintést is segíti. Érdekes paradigmaváltásnak voltunk szemtanúi, a környezetünkben végbemenő gazdasági, társadalmi változásokat szemlélve. Az Unióhoz való csatlakozásunk, az információrobbanás, az értékek folyamatos változása új, más igényeket támasztanak a jelenlegi iskolarendszer elé.

Az új elvárások megkövetelik az iskolától viszonylag magas szintű - a folyamatos továbbtanulást is biztosító - alapképzését. Az élethosszig tartó tanulás a jövő nemzedék nagy kihívása lesz. Éppen ezért a szakembereket komolyan foglalkoztatta az a jelenség, hogy egyre több a tanulási zavarral küzdő gyerekek száma. Az elmúlt tíz év reformpedagógiai elképzeléseit talán épp ezek a tények indokolták.

Mi is történt ez alatt a tíz év alatt? A rendkívül komoly társadalmi és gazdasági változások tükrében átalakult a közoktatás is. A folyamatosan változó törvények új definíciókat hoztak, a pedagógusoknak új követelményeknek kellett megfelelni. A teljesség igénye nélkül említem meg talán a legjellemzőbbeket. Megváltoztak a törvények és a definíciók, amelyekkel a tanulási ill. magatartási problémákkal küszködő gyermekeket értelmezték (pl.: beszéd fogyatékos, „más” fogyatékos, tanulási zavar, tanulási nehézség, diszlexia, diszgráfia). Megváltozott az érettségi és felvételi rendszer, új pedagógiai módszerek születtek, új fogalmakkal ismerkedtünk meg (sajátos nevelési igényű gyermekek, esélyegyenlőség, integráció, minőségbiztosítás, NAT, pedagógiai program, helyi program, multifunkcionális iskolaszervezet).

Ennek eredményeképp átalakult az alapfokú iskolarendszer. Megszűntek a speciális iskolák és módszertani központokká alakultak át. Új reformpedagógiai módszereket megvalósító általános iskolák jöttek létre (Kincsház, Gyermekház, Rogers, Montessori, Waldorf, egyházi iskolák, hat- ill. négyosztályos általános iskolák és hat- ill. nyolcosztályos gimnáziumok). A pedagógusok

életprogramjává vált az állandó továbbképzés. Megírtuk a pedagógiai programokat, részt vettünk minőségbiztosítási képzéseken.

A pedagógiai módszerek között megjelent a tanítás tanítása, a kooperatív tanulás, a projekt-módszer, a kompetencia alapú képességfejlesztés és a nem szakrendszerű oktatás. Új tankönyvek, tankönyvcsaládok jelentek meg.

Megszűnt az osztályozás és helyét átvette a szöveges értékelés.

Megismerkedtünk az integráció fogalmával, amely nemcsak az iskolarendszerek felépítését és átszervezését, hanem komoly változásokat igényelt az általános iskoláktól. Az első osztályban rendkívüli módon figyelnek a tanítók a zökkenőmentes óvoda - iskola átmenetre. Évkezdő szűrésekkel, „bemenetszűrésekkel” ismerjük meg a beérkező gyerekek képességprofilját, és a gyermek fejlődésében próbáljuk nyomon követni a hozzáadott pedagógiai értéket. Komoly előkészítő időszak alatt a mindenirányú percepciófejlesztést beiktatták a tanítónők a tananyagba. Barátságos hangulatú osztálytermek, hét- és napkezdő beszélgetések, a tanórába iktatott sok-sok fejlesztő játék mind azt a célt szolgálják, hogy a kisiskolások jól érezzék magukat az iskolában. Az első osztályban a rugalmas órakeretek, a játszópihenő órák beiktatása, a mindennapos testnevelés és az iskolai úszásoktatás bevezetése a sokirányú képességfejlesztést célozza.

Iskoláinkban egy vagy két fejlesztő pedagógus segíti a tanulási nehézségekkel küzdő gyermekeket. Jó felszereltségű külön teremben, megfelelő eszközállománnyal, sokirányú szakmai képzések birtokában, ötletekkel és kreativitással foglalkoznak kollégáim a rászoruló gyermekekkel. A Pedagógiai Intézettel és a Nevelési Tanácsadóval együtt folyamatosan tájékoztattuk a tanító és tanár kollegákat a tanulási nehézségekkel küzdő gyermekek fejlesztési lehetőségéről, módszereiről. A fejlesztő pedagógiai munkaközösség több konferenciát is szervezett az integrációról és inklúzióról, a képességfejlesztő módszerekről, a magatartászavarokról. Előadóink voltak Dr. Ranschburg Jenő, Dr. Szvatkó Anna, Dr. Kovács Ferenc, Lányi Marietta, Lakatos Katalin, Janza Károlyné, Csabay Katalin, Kőpatakiné Mészáros Mária, Adorján Katalin. Nagy nyitottságot tapasztalok a kollegák részéről, ők is aktív részesei akarnak lenni a fejlesztés folyamatnak.

Mindezek mellett nagyot változott az iskola és a családok viszonya. A beérkező gyerekeknek nagyon sok foglalkozást szervez az iskola: előkészítők, csipegetők, kóstolgotók, mind-mind az iskolával való ismerkedést szorgalmazzák. A tanulók szüleivel külön szabadidős programokat szerveznek, amellyel a család és iskola kapcsolatát szeretnék szorosabbá tenni (adventi készülődés, ünnepi műsorok, farsangok, bállok, főzőversenyek stb.) Az iskolákban családpedagógus vagy gyermekvédelmi szakember segíti a hátrányos helyzetű tanulókat.

Ennek ellenére, hogy az általános iskola és a köré csatlakozó szolgáltató rendszer (Nevelési Tanácsadó, Családsegítő Központ, Pedagógiai Intézet) - bátran mondhatjuk - pozitív változáson ment át, mégis megdöbbenve tapasztaljuk, hogy a tanulási nehézségekkel küzdő gyermekek száma nem csökken, hanem folyamatosan növekvő tendenciát mutat. Ezen kívül rendkívüli módon megnőtt a pszichés problémákkal küzdők száma. Ezeknél a gyerekeknél tapasztalt agresszió, szorongás, frusztráció, autisztikus viselkedés, neurotikus viselkedés tanulási problémákhoz vezethetnek.

Mit tehet a társadalom? Mit tehet az iskola? Mit tehetünk mi? Ez veti fel bennem az újabb miérteket. Mi lehet ennek az oka, miért nem sikerült leküzdenünk ilyen komoly átalakulással ezt a problémát? Miért olyan sok a lelkileg kibillent gyermek az iskolában? Az okokat talán tudjuk.

Megváltozott társadalmunkban megváltozott a család és abban a gyermekek helyzete. Az eddig jól működő családi státuszok felborultak, a családok életminősége jelentősen romlott. A kisiskolások jelentős százaléka életük egyik legnagyobb traumáján megy keresztül – szüleik válásán. A bizonytalan anyagi helyzet a szülők túlfoglalkoztatottsági kényszerét eredményezi, amely pedig gyermekük elmagányosodásához vezet. Az információrobbanás miatt (internet, mobil, sms, kereskedelmi csatornák stb.) a gyermek minden szinten információdömpingben él, ideje és ereje sincs hozzá, hogy mindezeket feldolgozza. Megszűntek a kedves elmélyítő családi beszélgetések, a kommunikáció a legszükségesebbre szorítkozik. Mindezek, mint háttérköörülmények okai lehetnek a tanulási problémáknak. Ezt azonban befolyásolni nem tudjuk.

Nekünk pedagógusoknak az a feladatunk, hogy ami tőlünk telik, gyermekeink között megtegyük. Milyen lehetséges megoldások vannak?

A tanulászavarok megelőzésében, terápiás szakszerű kezelésében rendkívül fontos **a fejlesztő pedagógiai hálózat egymásra épülő és egymást segítő strukturáltsága.**

1) Ennek első eleme az óvoda. Örömmel mondhatom, hogy fejlesztő-gyógypedagógusok foglalkoznak a veszélyeztetett gyermekekkel, és kiépült az óvodapszichológusi hálózat is.

Azonban a diszlexia-prevenációs és fejlesztőpedagógusi ismeretekkel rendelkező óvodapedagógus is komoly segítség lehet a probléma felismerésében. A Nevelési Tanácsadó szakembereihez irányítva elindította a gyermeket az időben elkezdett terápia útján. A korai felismerés, a megfelelő „szenzitív” időszakban kapott szakszerű fejlesztés sok esetben megelőzheti a diszlexia kialakulását. Bizonyos pszichés funkciók nagyon jól fejleszthetők 4 és 7 éves kor között, ezért is nagyon fontos az ő munkájuk. Komoly segítség a szülőnek és a gyermeknek egyaránt.

Korábban a nagymozgások és mozgáskoordinációs problémák, a téri percepció zavarai, testsémazavarok voltak jellemzőek az iskolakezdő gyermekeknél. Az utóbbi évek tapasztalata szerint ezen a téren már nem látunk elmaradást, köszönjük óvónő kolleganőinknek odafigyelésüket.

Sajnos azonban rendkívüli módon fejletlenné vált a gyermekek grafomotorikája és beszédpercepciója. Ez szinte megakadályozza a gyermeket a többi gyermekkel való együtt haladásban.

A beszédpercepció problémákkal küzdő tanulók a gyors és a zajos közegben történő beszédet „zörejként” érzékelik, a feléjük érkező utasításoknak csak a felét, mozaikszerűen érzékelik. Mindezek komoly olvasási nehézségekhez vezetnek, amely pedig kihatással lesz a későbbi tanulási funkciókra. Ez új feladatokat állít eléink.

Ezért rendkívül hasznosnak tartanánk, ha az óvoda nagycsoportban G-O-H készülékkel megvizsgálnák a gyermekek beszédhanghallását.

Ugyanilyen súllyal jelentkezik a dominanciaproblémák eldöntése. A grafomotorikai fejlesztés és a helyes ceruzafogás segíti, hogy a későbbiekben ne alakuljon ki írászavar. A rosszul rögzült ceruzafogást iskolában átszoktatni már nem lehet, hisz nem tudunk támaszkodni az otthoni ellenőrzésre. A diszgráfia megelőzhető ill. csökkenthető az íráskészség kialakulásához szükséges fejlesztéssel. Ezt célszerű elkezdni már három éves kortól (Gyarmathy, 2000). Ezen a területen az eszközkészlet rendkívül gazdag (háromszögletű ceruzák és színes ceruzák, ceruzafogók, balkezes íróvágó eszközök).

2) A Nevelési Tanácsadó felkészült szakemberei, pszichológusai és fejlesztő pedagógusai megfelelő vizsgálatokkal, szűrőteszt alkalmazásával, továbbá rendszeres terápiás foglalkozásokkal segítik a rászorulókat. A célunk egy lehet: az iskolát kezdő gyermekek érzelmileg és értelmileg is érettek legyenek. Az ún. totális észlelési apparátusuk elérje az iskolakezdéshez szükséges szintet. Az eddigi tapasztalataim során, ha ez az észlelési apparátus nem megfelelően fejlett, minden iskolában megkapott segítség ellenére a gyermek tanulási nehézségekkel fog küzdeni.

3) Az általános iskola: Nagy Józsefék kutatása szerint ez a totális észlelési apparátus rendkívül eltérő az iskolába érkező gyermekeknél. A tanulók között $\pm 2,5$ év eltérés van az iskolakezdéskor. Ez a különbség segítségadás nélkül csak növekedik és felső tagozatra ± 5 év is lehet. Az iskolai fejlesztő pedagógusok mindent megtesznek, hogy a különbségeket leküzdjék. Hatalmas küzdelem a gyermek részéről is, hogy az új információk mellett az elmaradt észlelési területeken lévő hiányosságait bepótolja. Rengeteg módszer, ötlet, új terápia áll a rendelkezésünkre, de a gyermek leterheltsége miatt ezt már nem tudja olyan aktívan alkalmazni, mint az óvodában. Minden segítség ellenére a gyermek duplán dolgozik. Megpróbálja behozni a lemaradást, ill. megpróbál lépést tartani a többiekkel. A tanuláshoz szükséges képességei fejletlensége miatt a fáradékony, dekoncentrált gyerektől dupla annyi munkát várunk el, mint társaitól. A tanulási nehézségekkel küzdő gyermekek fizikai korlátaik miatt képtelenek egy ütemben haladni a többi tanulóval. Ezért újabb lehetőségeket kell keresnünk a megfelelő segítségadásban.

A jövőben az általános iskolai oktatásnak a differenciálásra kell fókuszálnia, mert ez lehet az egyetlen megoldás.

Ez két területen kell, hogy megvalósuljon:

- 1) az ismeretek elsajátításánál;
- 2) az ismeretek számonkérésénél.

1) A differenciálás az ismeretek elsajátításánál lényeges pedagógiai feladat.

A hangsúly nem a tananyag másságán, hanem a módszer megváltoztatásán van. A módszertani lehetőségeket megvizsgálva, erre biztató törekvéseket látunk. Ugyanakkor tisztában kell legyünk azzal, hogy milyen problémákkal küzdenek a diszlexiás gyerekek a tanulás során.

a) A vizuális percepció zavarai miatti diszlexiás gyermek sokkal lassabban olvas, nehezebben fixál. Szeme gyakrabban visszaugrik, a heterofóriás problémák miatt kettős látás alakulhat ki, a betűsorok állandóan vibrálnak. Mindezek rendkívül megnehezítik az időre történő látásteljesítményt. Nekik nem segítség a törvény adta lehetőségek alkalmazása (hosszabb idő alatt írhatja a dolgozatait, lassabb tempóban szabad írnia), mert ezeknek a gyerekeknek a teljesítményét épp a hosszabb idő rontja. Idegrendszerük kifárad, és ugyanúgy előfordul a hibázás lehetősége.

b) Beszédhanghallásuk gyenge: Az iskolába érkező gyerekek közel 40%-ánál a kívántnál gyengébb a beszédértése. G-O-H készüléken beszédhanghallásuk nem egyforma a két fülnél.

c) Az akusztikus percepció zavarai miatt a gyermekek fogalmi gondolkodása is bizonytalan. Korábban említettem, hogy a beszédpercepció problémák miatt a tanulók a beszédet szinte zörejként érzékelik. A homályos hang- és szóalakok vezetnek a fogalmi gondolkodás zavaraihoz. Ezért a diszlexiás tanulóknál a szövegértés területén jelentkezik nagy probléma. Az olvasási zavarokat lehet ugyan kompenzálni, de nagyon nehéz. A diszlexiások nem lesznek igazán jó olvasók. Ha a tanítás nem megfelelő, és nem a diszlexiás tanulók tanulási stílusának, sajátos információfeldolgozásának figyelembe vételével történik, akkor egész életre szóló lassú olvasást, sok hibázást és szövegértési nehézségeket okozhat (Gyarmathy, 2007). E hátrányok miatt tanulási funkcióik akadályozottak lesznek, hisz jelenleg az olvasás a tanulás eszköze. Egész életükben nehézség marad számukra a hangos olvasás. Sokat árt az a szokás, hogy még a felső tagozaton és a középiskolában is gyakoroltatják a hangos olvasást. Számukra ez megszegyenítő szituáció.

A diszlexia, mint speciális tanulási zavar a szokásostól eltérő információfeldolgozásnak tekinthető. Így őket célszerű „másképp tanulóként” azonosítani. Sajátosságaiknak megfelelő módszerekkel ők is képesek megfelelő teljesítményt elérni még a diszfunkcionálisnak tartott képesség- és készségterületeken is. Megfelelő tanítással felnőttkorra nem okoz sok nehézséget az olvasás.

d) Verbális memóriájuk nagyon gyenge. A kötelező memoritereknel ezt figyelembe kell venni. Problémájuk a szótalálási nehézségekből adódik, ezért általában a verseket átköltik. A fogalmat sejtik, tudják, csak nem találják a megfelelő kifejezést. Sok esetben ezek a gyermekek fáradtnak, érdektelennek tűnnek; azok is, mert egy-egy anyagrész elsajátításához dupla vagy tripla annyi idő, energia, szorgalom szükséges, mint nem sérült osztálytársaiknak. Egy beszédértési zavarral küszködő

tanulónak a történelmi, földrajzi vagy akár a matematikai szakkifejezések elsajátítása olyan feladat, mintha két vagy három idegen nyelvet tanulna és idegen nyelvi formában kellene az összefüggéseket visszamondani.

A lemaradás megelőzése a cél. Alapvető problémájuk, hogy a többségi gondolkodástól eltérő a gondolkodási módjuk. Az új kutatások szerint a diszlexiásokat sajátos, jobb agyféltekei dominancia jellemzi, melynek működése eltér az általános iskolában használt információszerzéstől. Nehezített a két agyfélteke közötti integráció. Kis darabokból és sajátos egészről áll a tudásuk, így a tananyag átadása nagyon nehéz.

Megoldás: Kapjanak rövid vázlatos összefoglalást a tananyag megkezdésekor, így tisztában lennének az összefüggésekkel. Használhassanak diktafont, olvasógépeket. Új tanulási módszerek lehetnek segítségükre, mint pókára készítés, gondolattérkép, szakszavak szótára, lehetőleg rövid magyarázatok, az új fogalmak pontos, de egyszerű megmagyarázása, az egész agyat használó módszerek segítése.

2) A másik, talán még ennél is fontosabb segítség a differenciált számonkérés.

Sajnos ez sokkal kevesebb hangsúlyt kapott eddig az oktatásban. Vizsgálatokat végeztem, hogy a differenciált számonkérés problémakörét jobban megvilágítsam. Arra kerestem választ, hogy milyen módon tudunk segíteni a tanulási zavaros gyermekeknek, hogy a számonkérésnek megfeleljenek. Sérülésükből adódóan számukra érthetetlen, megoldhatatlan, több éve készített felmérőkkel nem lehet számonkérni őket, mert így teljesíthetetlen követelmények elé állítjuk tanulóinkat.

A központilag kiadott felmérők a téri percepció- és a síkbeli tájékozódási zavarral küzdő gyerekeknek eleve nehéz feladat (vaktérkép, táblázatok, grafikonok értelmezése, kitöltése). A zsúfolt, nehezen áttekinthető feladatlapok számukra értelmezhetetlenek. Az egyszerre több utasítást tartalmazó feladatokban elvesznek munkamemóriájuk gyengesége miatt.

Vizsgálataimat az iskolában azon az osztályfokon végeztem, ahol a legtöbb tanulási zavaros gyermek volt. Először osztálykeretben, hagyományos módon írtam meg a szövegértési felmérőt, amit a Tanítói Kincsestárból ajánlottak. A tanulási zavaros gyerekek 38-71%-os eredményt értek el. A vizsgálat második lépésénél lerövidítettem a szöveget, a töltelékszavakat kivettem, nagyobb betűtípussal, áttekinthetőbben adtam a gyerekek elé. Az utasításokat egyszerűbben fogalmaztam meg. Ugyanazt a szöveget, ugyanazt az utasítást kapták, csak egyszerűbb formában. Így 76-100%-os eredményeket értek el. Tehát a diszlexiás gyerek is képes 100%-ra megoldani a feladatot, csak fizikai korlátait kell figyelembe venni. Így a számonkérésnél és feladatadásnál komolyan kell vennünk a jól ismert mondást: „a kevesebb több”.

Gyermek neve	Eredeti százalék	Kontroll százalék
A.A.	38%	71%
B.B.	62%	90%
C.C.	67%	90%
D.D.	62%	86%
E.E.	62%	95%
F.F.	52%	90%
G.G.	48%	86%
H.H.	62%	95%
I.I.	62%	81%
J.J.	58%	90%

Gyermek neve	Eredeti százalék	Kontroll százalék
K.K.	48%	76%
L.L.	38%	100%
M.M.	52%	95%
N.N.	52%	100%
O.O.	62%	95%
P.P.	52%	100%
R.R.	71%	95%
S.S.	38%	90%
T.T.	38%	81%
V.V.	62%	100%

A jelenleg olyan sokat hangsúlyozott esélyegyenlőség alapján ezeknek a gyerekeknek jogukban áll a rövidebb szövegezésű, logikusabb, egyszerűbb feladatadás és az egyéni elbírálás. Nem büntethetjük olyan feladatokkal őket, amiről eleve tudjuk, hogy képtelenek teljesíteni. Fő célunknak tekintjük, hogy minél több gyermek végezze el az általános iskolát buktatók nélkül. A tanulási zavarok kudarchoz, később pedig szorongáshoz vezetnek. A gyermek, aki képtelen felzárkózni a többihez, megszegyenülést, zavart, kétségbeesést él át. A tartós szorongás sérült énfunkciókat eredményez, amely a későbbi társadalmi beilleszkedést gátolhatja. Éppen ezért biztosítanunk kell számukra az elfogadó, nyugodt légkört és a szeretetközelség állapotát. Nincs nagyobb növelő és nevelő erő annál, mintha a gyermek érzi, hogy önmagáért és nem eredményeiért szeretik.

A társadalom változó értékítélettel fordul a sérült emberek felé. De vajon hogyan látják magukat, és hogyan fogadják el magukat az érintettek?

Veszely Ernő, a híres harmonikaművész vall így önmagáról: „Vak kisfiúként születtem egy kis bányászfaluban. Szüleim és nagyszüleim is bányászok voltak. Egészséges gyermekként biztos otthon maradok, és belőlem is bányász lett volna. Négyévesen azonban elkerültem a Vakok Intézetébe. Itt fedezték fel, hogy érzésem van a zenéhez és itt indítottak el a zenei pályán. Nagy műveltségre tettem

szert, mert hozzájutottam értékes, színvonalas könyvekhez. Hiányosságomból lett az én legnagyobb előnyöm. Tulajdonképpen mindent a vakságomnak köszönhetek.”

Fontos úgy tekintenünk ezekre a gyerekekre, hogy azt a lehetséges felnőttet lássuk benne, akivé majd válhat, ha tanulási zavarait leküzdötte. Ennek a megvalósulása esetén érezném munkámat sikeresnek, és éreznék elégedettséget a fejlesztőpedagógia megítélésével és elismerésével kapcsolatban.

Köszönöm mindazoknak, akik ezeket a gondolatokat elfogadva támogatják és segítik a tanulási zavaros gyermekeket.

Emlékezzünk Meixner Ildikóra és P. Balogh Katalinra, akik ebben a bizakodó szeretetben nevelték és tanították gyermek és felnőtt tanítványaikat egyaránt!

Legyünk követőik ebben is!

